...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 281 (8188)
ДЕКАБРИИН 1
СУББОТО
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ III СЕССИ

Республика дотор гэр байрануудай, культурно-ажаһуудалай барилгын ...мараар хэгдэжэ байһан тухай, тэрээниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

...КСС-эй XX съездын түүхэтэ ...эбэринүүдые бодото дээрэ ...үлхын тула тэмсэн, Бурят-...олой АССР-эй ажалшад про-...ленностиин, хүдөө ажахын ...хүдэлмэриие зарим тэды һай-...улһан, арад зоной ажабайда-...һайжаруулһан байна.

...КСС-эй Центральна Комитедэй, ...тскэ Правительствын үдэр бүри ...дэг туһаламжын ашаар, мүн ...зуудай хамтын ажалай олзо ... ехэтэй боложо байһанай ...р гэр байрануудые, культурно-...уудалай барилга хэхэ ябадалда ...э жэлдэ мүнгэн зөөри ехээр ...могдодог болоо, ажалшадые ...урно-ажаһуудалай талаар хан-... эрид һайжаржа байна.

...бадахи табанжэлэй турша соо ...гэр байрануудые барилгада гү-... зөөриһөө 190 миллион таран ...риг гаргашалагдаһан, 181 мян-...дүрбэлжэн метр гэр байрын ...ай ашаглалгада үгтэһэн байна. ...турша соо республика дотор 320 ...итай 10 больница, 557 һууритай ...үүдэй 12 сад ба ясли, 4760 ...итай 18 һургуули, социально-...турна ондоошье эмхи зургаа-... баригдаһан байна.

...спубликын предприятинууд, ... зургаанууд ба организацинууд ...—1960 онуудта СССР-эй ара-...ажахые хүгжөөхэ зургаадахи ...нжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй ...съездын Директивэнүүдые бэе-...эн, гэр байрын барилгада һомо-...һон мүнгэнһөө нёдондонойхи-...оробол 18 миллион түхэриг ...гэр энэ жэлэй 10 һара соо хэ-...жэ, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 12 ...ан дүрбэлжэн метр ехээр гэр ...ын талмай ашаглалгада оруул-... байна. Республиканска больни-... 150 һууритай терапевтическэ ...ус, 1400 һууритай 6 һургуули ...лалгада үгтэнхэй. Улан-Удэ го-... трамвай болон водопроводой ...лга эхилэнхэй. Городууд болон ...гай центрнүүдые болбосон тү-...эй болгохын тула ехэ хүдэлмэри ...эбэ.

...ашина бүтээлгын завод, Галуу-...уурай рудоуправлени, БМАССР-...Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ-...барилгын материалнуудай про-...ленностиин управлени, шифи-... завод, ондоошье хэдэ хэдэн ...приятинууд гэр байрын барил-... түсэбые амжалтатайгаар дүүр-...

...барилгын подрядна эмхи зур-...ууд ажал хүдэлмэреэ нэгэ бага ...каруулаа. «Темлюйцемстрой» ...т, мяха-консервын комбинадай ...лга-хабсаралгын управлени, ...электрострой» трест барилгын-...жэлэй түсэбые болзорһоонь урид ...гээ.

...спубликын колхозуудта гэр ...ануудые, культурно-ажаһууда-... барилгануудые хэхэ хэрэг ни-... урагшатайгаар ябаа. Мүнөө ... ноябриин 1-нэй мэдээгээр кол-...удта 1464 гэр байра, 10 клуб, ...ультбаза ба улаан булан, үхи-...эй 38 сад ба яслинууд, амарал-... 6 гэр, нниитын 47 бани баригда-... 23 колхозууд электрын галтай ...хо түсэбтэй аад, 47 колхозууд ...һон байна. Байкало-Кударын, ...рын, Зэдын, Сэлэнгын, Куда-... аймагуудай колхозууд гэр бай-... бариха түсэбөө нилээд үлүүлэн ...гэнхэй. Колхозуудай үүсхэлээр ...рын аймагта колхоз хоорондын ...лгын эмхи бии болгогдонхой.

...эхэтэй хамта, республикын Ми-...рнүүдэй Соведэй талаһаа, ...ашадай депутадуудай городуу-... ба аймагуудай олохон Соведүү-... талаһаа, министерствонүүдэй, ...авленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэ-... предприятинуудай директорнүү-... ба колхозуудай түрүүлэгшэнэ-... талаһаа барилгада һаналаа ба-... табидаг байһан дээрэһээ гэр ...а, культурно-ажаһуудалай ба-..., городууд болон тосхонуудые ...босон болгохо ажал үшөөл хан-...гүйгөөр хэгдэнэ гэжэ БМАССР ... Верховно Совет тоолоно. Улан-... городой зарим организа-...ууд ба эмхи зургаанууд ...дынгөө предприятинуудай хү-...эришэд ба албахаагшад-...э байра бариха ажал хэнэ-... Тэрээнһээ боложо, шэнэ гэр ...а барилгын ябаса улам ургажа байгаа эрилтэһээ гээгдэнэ. Тиигээд, гэр байрын дутажа байһан ушар барилгын организацинуудта, промышленностьда совхоз ба МТС-үүдтэ хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлхэдэ һаад хэнэ.

Энэ жэлэй 10 һара соо гэр байра барилгада табигдаһан капитальна һомололгонуудай түсэб оройдоо 80,5 процент дүүргэгдээ. Ашаглалгада оруулха ёһотой 69 мянган дүрбэлжэн метр гэр байрын оройдоо 38,3 мянган квадратна метрынь ашаглалгада үгтэнхэй.

Гэр байрые ашаглалгада үгэхэ түсэбөө БМАССР-эй Коммунальна ажахын министерство, Улан-Удын паровозо-вагонно завод, № 834 барилга-хабсаралгын поезд, Хүдөө ажахын министерство, «Забайкаллес» комбинат, мяха-консервын комбинат ба Зэдын комбинат муугаар дүүргэнэ.

«Бурмонголстрой» трест республиканска больницын поликлиникые, зооветеринарна институдай хамтын байрые, Улан-Удэ городто — үхибүүдэй сад, Городок городто ба Баян гол гэжэ хүдэлмэришэнэй тосхондо — больницануудые ашаглалгада оруулха болзороо таһалдуулаа. Кяхта ба Гусино-Озерско городуудта, Бичура ба Оронго тосхонуудта—һургуулинуудай барилга, Байкальска леспромхоздо, машина бүтээлгын ба паровозо-вагонно заводуудта—үхибүүдэй садуудай барилга, тэрэшэлэн Улан-Удэ городто—кинотеатрын ба водопроводой барилга хангалтагүй, удаанаар ябуулагдажа байна.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадай тус тустаа гэр барихын тулада коммунальна банкаар табигдаһан зээли мүнгэн муугаар хэрэглэгдэнэ. Мяха-консервын комбинадай, Галуута-Нуурай рудоуправлениин, «Забайкаллес» комбинадай, Темлюйскэ цементнэ заводой, машина бүтээлгын заводой, бусад хэдэ хэдэн предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тус тустаа, хубидаа гэр байра бариха хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Барилгын материалнуудые оложо абаха ба зөөжэ асархадань тус тустаа гэр баригшадта олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд туһаламжа багаар үзүүлнэ.

Хэдэ хэдэн нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд уһагүй, электрын галгүй, ерэхэ ошохо харгыгүй, мүн ондоошье талаараа таарамжагүй газарта гэр бариха газар хүн зондо заажа үгэдэг, гэр бариха газарнуудые таһалжа үгэхэ хэрэгые олон ушарта удааруулдаг байна.

Хориин, Мухаршэбэрэй, Яруунын ба бусад хэдэн аймагуудай колхозуудаар колхознигуудта тус тустань гэр байра бариха, мүн культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые бариха хүдэлмэри тон дутамагаар ябуулагдана. Республикын совхозууд ба МТС-үүдтэ культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые, гэр байрануудые барилга һулааршье, удаанааршье ябуулагдана. Олонхи нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһаниие хангалтагүй муугаар хинана.

Барилгын олон организацинуудхадаа барилгын асуудалнуудаар КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоолнуудтай тааралдуулан хүдэлмэреэ шэнэдхэн табяадүй. Барилгын индустриальна арга методуудые болошогүй удаанаар дэлгэрүүлнэ, подрядна хүдэлмэринүүдэй түсэбые дүүргэнэгүй, удаанаар, үнэтэйгээр ба шанаргүйгөөр барилга хэнэ. Илангаяа «Бурмонголстрой» трест муугаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй хэжэ байһан хүдэлмэриин шанар урдынхидаал адли муу байһаар зандаа. Тиимэһээ, айлнуудай ороод ажаһуужа байһан хэдэн олон гэрнүүд гүрэнэй комиссаар мүнөөшье болотор тушаагдан абтаагүй. Энэ трест барилгын үнэые химдаруулха тусхай түсэбые жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй, ехэ гарза хохидолдо ородог байна.

Барилга хэгдэжэ байһан газарта ажалай эмхидхэлэй муу байһан, үйлэдбэриин шухала хэрэгтэй база байгуулха талаар саг соонь хэмжээ абадаггүй байһан, машина ба механизмуудаар барилгануудай дутадаг байһан ушар нютагай фондһоо табигдадаг барилгын материалнуудаар хангалгые барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй муусa эмхидхэһэн ушар, хүдэлмэриин хүсэнэй, инженерно - техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлтэй кадрнуудай дутадаг ушар барилгын олохон подрядна организацинуудай түсэбөө дүүргэдэггүйнь шалтатаанууд болоно. Элдэб холисо ба бетоные хэрэгтэй зэргээрнь гаргажа шадаха полигонуудые, холисо хэдэг централизованно тусхай газарнуудые бариха хэмжээнүүдые барилгын олонхи организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд абанагүй.

Барилганууд дээрэ барилгын материалнуудые гаргашалха ба хадагалха хэрэгые бүридхэлгэ хангалтагүйгөөр табигданхай, үлүүл гаратар гаргашалха ябадал үзэгдэнэ. Энэнь барилгые үнэтэй болгоно. Кадрнуудые һурган бэлэдхэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ ажал тон муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Илангаяа хүдөө нютагуудта барилгын хүдэлмэри проектно-сметнэ документацяар саг соогоо хангагдадаггүй ябадал урид мэтэшэлэн бии байһаар. Барилгые хуушарһан ба зохидгүй проектнүүдээр бариха ябадал үзэгдэнэ.

Гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгануудай үлэмжэ, зохид проектнүүдые проектнэ организацинууд зоной дунда муугаар тунхаглан тараана. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын ба архитектурын хэрэгые эрхилхэ управлени барилгын ябасые дутамагаар шалгана.

Худалдаа наймаанай организацинууд фондһоо табигдадаг материалнуудаар барилгые хангаха хэмжээ абанагүй.

БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство, Бурмонпромсоведэй правлени, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени барилгын материалнуудые үйлэдбэрилхэ ажал ёһотой һайнаар эмхидхээгүй. Стандартна гэрнүүдые барилга, дархалалгын тоног хэрэгсэл, хирпиисэ ба извёстко үйлэдбэрилгэ республика дотор тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Элһэ, хайр ба шулуу абажа байха карьернууд үсөөнөөр бии болгогдонхой.

Илангаяа городуудай барилгын организацинуудай хүдэлмэриие республикын Министрнүүдэй Соведэй тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг дээрэһээнь, мүн гэр байрануудые, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые барилгын хойноһоо хиналтаяа шангадхахыень Нютагай Соведүүдэй анхарал хандуулдаггүй дээрэһээнь республикын городууд ба тосхонуудта гэр байра, культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ, болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ иимэ ехэ дутагдалнууд гараһан байна гэжэ БМАССР-эй Верховно Совет тоолоно. Ажалшадай тон шухала эрилтэнүүдтэ һанаа амараар, хамаагүйгөөр хандаха ябадал зарим министерствонүүдэй, нютагай Соведүүдэй, зургаанuудай, предприятинуудай ба барилгын организацинуудай ажал хүдэлмэридэ үзэгдэнэ.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

1. Республикын городуудта, хүдэлмэришэдэй поселогуудта, совхозуудта, МТС ба колхозуудта гэр байра, культурно-ажаһуудалай барилгые эрид түргэдхэхэ гээшэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй, министерствонүүдэй, управленинүүдэй ба зургаануудай, промышленна предприятинуудай, МТС-үүдэй, совхозууд ба колхозуудай правленинүүдэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэжэ тоолохо.

2. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведые, ажалшадай депутадуудай городской, районно, аймагуудай, сомоной, сельскэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомые иигэжэ уялгалха:

а) гэр байрануудые, һургуули, больницануудые, культурно - ажаһуудалай бусад эмхи зургаануудые барилгын 1956 оной түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһые хаража үзөөд, капиталовложениин, барилгые ашаглалгада оруулгын түсэбые заабол дүүргэхэ хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха;

б) 1957 ондо гэр байра, культурно-ажаһуудалай барилга хэхэ түсэбые ойрын сагта зүбшэн хэлсэхэ, тэрэ түсэбэй дүүргэлтэ хангаха эмхидхэлэй - техническэ хэмжээнүүдые хаража үзэхэ, барилгын ябасые саг үргэлжэ шангаар хинажа байха, тиигээд энэ хиналтада нютагай Соведүүдэй депутадуудые, советскэ үргэн олон эдэбхитэдые хабаадуулжа байха;

в) дан олон барилга дээгүүр зөөри зөөшэеэ, хүшэ шадалаа тараажархидаг — тиимэ ябадалаа болюулха, ашаглалгада мэнэ мэнэ орохоёо байһан барилгануудые түрүүшын ээлжээндэ дүүргэхын тула материальна шадалаа, хүдэлмэришэдэйнгөө бүхы түсэбые элсүүлхэ;

г) барилгын шанарые илангаяа газаа талын, үнгэлэлгын хүдэлмэриин шанарые саг үргэлжэ, эрид шууд һайжаруулха. Барилгые дутуугаар, газаа талынь хүдэлмэриие шанар муутайгаар хээд ашаглалгада тушаадаг буруу заншалые болюулха. Үйлэдбэри дээрэхи техническэ эрхэ байдалай эрилтэнүүдтэй бүрин зохилдуулан, барилгын али бүхы хүдэлмэриие тушаан абажа байха.

3. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ иигэжэ даалгаха:

а) Республика дотор гэр байра, культурно - ажаһуудалай барилга хэхын тула мүнгэ ехээр табиха зууршалга зам харилсаанай, үнгэтэ металлургиин, нүүрһэнэй промышленностиин союзна министерствонүүдэй урда, мүн РСФСР-эй мяханай ба һүнэй промышленностиин, эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствонүүдэй урда хэхэ;

б) хабсаргагдадаг түмэр бетоноор барилгануудай хэрэглэмжые хүсэд хангахын тулада түмэр-бетонно зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ полигонуудые ба цехүүдые бариха тухай асуудалнуудые 1957 оной январиин I болотор тус тус министерствонүүдтэй хэлсэжэ шиидхэхэ;

в) инженерна барилгануудые бодхоохоор, мүн санитарно-техническэ ба электромонтажна хүдэлмэри хэхээр мэргэжэһэн подрядна организацинуудые бии болгохо тухай асуудал һарын турша соо хаража үзэхэ;

г) барилгын жэжэ организацинуудые томо болгохо тухай асуудал ойрын сагта хаража үзэхэ;

4. Улан-Удэ городто трамвай, водопровод, борооной уһа урадхуулдаг ба фикальна канализаци бариха хүдэлмэриие түргэдхэхэ гэжэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдкомой анхаралые хандуулха.

5. Гэр байрануудай барилгада өөһэдынгөө хүсөөр хабаадалсаха тухай — паровозо-вагонно заводой цехүүдэй коллективүүдэй, мүн колхоз хоорондын барилгын организациие бии болгохо тухай — Кударын аймагай колхозуудай үүсхэлые һайшааха. Паровозо-вагонно заводой энэ дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхыень—предприятинуудта, республикын бүхы аймагуудта колхоз хоорондын барилгын организацинуудые бии болгохыень — колхозуудта һайшаан дурадхаха.

6. 1957 ондо хирпиисэ ба извёстко үйлэдбэрилгые ехэ болгохо, эдэ материалнуудай шанарыень эрид һайжаруулха гэжэ БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерствые, Бурмонпромсоведэй правлениие уялгалха. Улан-Удэ городто, Тарбагатайн ба Хориин аймагуудта извёстко-элһэн блогуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг заводуудые 1957 оной нэгэдэхи кварталда барижа дүүргэхэ.

7. Улан-Удэ городто, Татаурова гэжэ тосхондо извёстко-элһэнэй блогуудые хэдэг заводуудай барилга хэжэ, 1957 оной нэгэдэхи кварталда дүүргэхыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениие уялгалха. Хирпиисын блогуудые гаргаха Татауровска заводой, Еловско извёсткын заводой барилгые 1958 оной нэгэдэхи хахадта дүүргэхэ. Улан-Удэ городой барилгануудта хэрэглэгдэхэ элһэхайр абажа байхын тула барилгын материалнуудай Еловско комбинадай дэргэдэ карьер бии болгоод, тэрээниие шухала хэрэгтэй машина ба механизмуудаар хангаха. Энэ комбинадта бутова шулуу ехээр абадаг болгохо, руднобэшэ материалнуудай шанарые һайжаруулха. Хирпиисэ, бутова шулуун, элһэхайрай холисые асаржа эд хэрэглэгшэдтэ централизованно ёһоор табиха хэрэгые 1957 ондо эмхидхэхэ.

8. Барилгые хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь хангахын тулада республикын аймагуудта барилгын модо бэлэдхэлые, модо хюрөөдэлгые нилээд ехэ болгохо гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Түлишын промышленностиин управлениие, Бурмонпромсоведэй правлениие уялгалха. Стандартна гэр бариха завод Улан-Удэ городто 1957—1958 онуудта бариха. Тэрэ завод жэл бүхэндэ нэгэ квартиратай 1200 гэрнүүдые барижа байха шадалтай байха.

9. Колхозуудта худалдахын, тус тустаа гэр баригшадта худалдахын тулада барилгын элдэб материалнуудые ехээр асаруулха гэжэ БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые, Бурмонкоопсоюзай правлениие уялгалха. Тиихэдээ хирпиисэ, извёстко, хадааһа, сонхын шэл, пеэшэнэй хэрэгсэлнүүд, түмэрөөр хэһэн зүйлнүүд, элдэб үнгын шэрэ, барилгын бусад материалнуудые дутамаггүйгөөр худалдажа байха шухала.

10. Проектно-сметнэ документациин шанарые һайжаруулха, барилгые индустриин аргаар эрхилхэ хэрэгые хараадаа абалсан, энээнэй урда тээ гаргагдаһан проектнэ тогтоолнуудаа шэнэлэн хаража үзэхэ гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын ба архитектурын хэрэг эрхилхэ управлениие, «Бурмонголпроект» конторые, «Сибгипросельстройн» Бурят-Монголой филиалые уялгалха.

11. Гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгын хойноһоо, городууд ба хүдэлмэришэнэй поселогуудые бариха проектнүүдтэй хэр зэргэ тааруугаар тэдэ барилгануудай хэгдэжэ байһанай хойноһоо, республикын һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо ба модо тарижа ногооруулха хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байһанай хойноһоо саг үргэлжын хиналта тогтоохыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын ба архитектурын хэрэгые эрхилхэ управлениһээ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи колхозуудтахи барилга эрхилхэ управлениһээ эрихэ.

12. Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, совхозуудай ба МТС-үүдэй директорнүүдые, колхозуудай түрүүлэгшэнэрые иигэжэ уялгалха:

а) хүдөө нютагта ажаллажа байгаа мэргэжэлтэдтэ гэр байра барюулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулха;

б) 1957 ондо гэр байра, культурно-ажаһуудалай барилгада хэрэгтэй болохо зэргээрнь барилгын модо үбэлэй үедэ бэлэдхэхэ ба ойһоо шэрэжэ асарха ажал эмхидхэхэ.

13. Барилгын материалнуудые оложо абахадань, шэрэхэдэнь, гэр байра бариха проектно-сметнэ документацитай болоходонь тус тустаа гэр баригшадта туһаламжа үзүүлхэ гэжэ ажалшадай депутадуудай городской ба аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

14. Хүдэлмэришэдтэ, албахаагшад ба колхознигуудта худалдахын тула стандартна гэрнүүдые, барилгын детальнуудые мүнөө жэл бүри ехээр бүтээн гаргаха гэжэ «Забайкаллес» комбинадые, Бурмонпромсоведэй правлениие уялгалха.

15. Хүдөөгэй барилгада хэрэгтэй болохо хабсаргагдадаг детальнуудые бүхыдэнь трестынгээ предприятинуудта 1957 онһоо хэжэ эхилхэ гэжэ, мүн хабсаргагдадаг детальнуудай монтаж, газарай хүдэлмэри, газаахи үнгэлэлгын, санитарно-техническэ ба электротехническэ хүдэлмэринүүдые механизированнэ нүүдэл отрядуудай хүсөөр хэхэ гэжэ «Бурмонголстрой» трестые уялгалха.

16. Республика дотор барилгын хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулхын тулада, барилгые дам саашадань индустриализацилхын тулада хабсаргагдадаг конструкцинууд ба детальнуудые, эгээ түрүүн түмэр-бетонно конструкцинууд ба детальнуудые үйлэдбэрилхэ, барилгада хэрэглэхэ ябадалые үргэдхэхэ гэжэ, мүн томонууд шлакоблогуудаар барилга хэхэ, хүндэ ба ажал ехэтэй хүдэлмэриие бүхыдэнь механизацилха, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, барилгын шанарые һайжаруулха, үнэень химдаруулха гэжэ барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

17. Хүдөө нютагуудта барилга хэхын тулада зургаан механизированнэ нүүдэл отрядуудые бүхы шухала механизмууд ба түхеэрэлгэтэйгээрнь «Бурмонголстрой» трест дотор 1957 ондо эмхидхэхыень РСФСР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министерствые гуйха.

18. Һуурин газарнуудые дам саашадань болбосон түхэлтэй болгохын, модо тарижа ногооруулхын түлөө, мүн предприятинуудай, колхозуудай ба доторой татабариин зөөрэр, тэрэшэлэн городууд ба хүдөөгэй зоной хабаадалгатайгаар культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые барихын түлөө үргэн нниитын хүдэлөө дэлгэрүүлхэ гэжэ ажалшадай депутадуудай городской, районно ба аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

19. Һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо, модо тарижа ногооруулха, гэр байрануудые, һургуули, клуб, библиотекэ, культбаза, үхибүүдэй ясли ба садууд, колхозно нарайлалгын гэрнүүд, медпунктнууд, бани, спортивна талмайнуудые, хүдөөгэй паркнуудые бариха хүдэлмэри тухай сессинүүд дээрээ хэлсэхыень, ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые абахыень ажалшадай депутадуудай городской, районно, аймагуудай, сомонуудай, сельскэ ба поселково Соведүүдтэ һайшаан дурадхаха.

* * *

БМАССР-эй Верховно Совет болбол ажалшадай гэр байрын байдалые, культурно-ажаһуудалай талаар хангалтые һайжаруулха гээшэ тусгаар удхашанартай гэжэ тоолоод, гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгын түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, республикын городууд ба хүдөө нютагуудые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ советскэ, профсоюзна ба ажахын организацинуудые, колхозуудые уряална.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1956 оной ноябриин 27.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ III СЕССИ

Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министрээр нүхэр Д. Ж. Жалсабонине томилхо тушаа Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоохонь: Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министрээр нүхэр ЖАЛСАБОН Дашидондок Жалсаповичые томилхо тухай Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1956 оной ноябриин 27.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудые һунгаха туҳай

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоохонь:

1. Хүдөө ажахын саг үргэлжын комиссие 12 хүнһөө бүридүүлэн байгуулха.

Хүдөө ажахын комиссиин составта доро дурсагдаһан депутадуудые һунгаха:

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Цыренов Лыгден Цыренович — Мухаршэбэрэй аймагай һунгуулиин Шаралдайн округһоо депутат.

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШО

Левченко Владимир Михайлович — Заиграйн аймагай һунгуулиин Онохойско округһоо депутат.

КОМИССИИН ГЭШҮҮД:

Бадмаев Санжижап Гырылович — Бичурын аймагай һунгуулиин Окино-Ключевскойн округһоо депутат.

Болонев Андриян Ефстафьевич — Тарбагатайн аймагай һунгуулиин Ехэ-Куналейн округһоо депутат.

Бубеев Радна Сагалаевич — Баргажанай аймагай һунгуулиин Сувын округһоо депутат.

Будаева Ганжур Тыкишкиевна — Баргажанай аймагай һунгуулиин Баргажанай округһоо депутат.

Дансарунова Цыпылма Дансаруновна — Кяхтын аймагай һунгуулиин Усть-Кяхтын округһоо депутат.

Жарникова Клавдия Марковна — Кударын аймагай һунгуулиин Кударын округһоо депутат.

Желтый Артем Владимирович — Зэдын аймагай һунгуулиин Петропавловска округһоо депутат.

Лобсанов Будажап Лобсанович — Хэжэнгын аймагай һунгуулиин Дунда Худанай округһоо депутат.

Сороковиков Георгий Иннокентьевич — Түнхэнэй аймагай һунгуулиин Сагаан-Нуурай округһоо депутат.

Цыдыпов Бато-Мунко Цыдыпович — Ярүүнын аймагай һунгуулиин Сосново-Озерско округһоо депутат.

2. Промышленностиин ба транспортын саг үргэлжын комиссие 12 хүнһөө бүридүүлэн байгуулха.

Промышленностиин ба транспортын комиссиин составта доро дурсагдаһан депутадуудые һунгаха:

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Магунов Евгений Леонидович — Улан-Удэ городой һунгуулиин Кирпичнозаводской округһоо депутат.

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШО

Афанасенко Петр Абрамович — Заиграйн аймагай һунгуулиин Ильчын округһоо депутат.

КОМИССИИН ГЭШҮҮД:

Балалаешников Иван Васильевич — Сэлэнгын аймагай һунгуулиин Первомайска округһоо депутат.

Гагин Сергей Андреевич — Улан-Удэ городой һунгуулиин Горьковско округһоо депутат.

Голощапова Анна Феоктистовна — Улан-Удэ городой һунгуулиин Стеклозаводско округһоо депутат.

Гурьянов Константин Васильевич — Улан-Удэ городой һунгуулиин Заудинска округһоо депутат.

Игумнов Прокопий Ильич — Городок городой һунгуулиин Холтосоной округһоо депутат.

Поварнина Агафия Андреевна — Улан-Удэ городой һунгуулиин Паровозобүтээлгын округһоо депутат.

Пономарев Вениамин Евграфович — Баунтын аймагай һунгуулиин Ципиканай округһоо депутат.

Сандакова Дарья Шагдаровна — Улан-Удэ городой һунгуулиин Дээдэ-Березовкын округһоо депутат.

Тамакулов Афанасий Протасович — Кабанскын аймагай һунгуулиин Каменска округһоо депутат.

Яневич Мария Иосифовна — Заиграйн аймагай һунгуулиин Ново-Ильинскэ округһоо депутат.

3. Элүүрые сахилгын ба социальна тэдхэмжын саг үргэлжын комиссие 9 хүнһөө бүридүүлэн байгуулха.

Элүүрые сахилгын ба социальна тэдхэмжын комиссиин составта доро дурсагдаһан депутадуудые һунгаха:

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Башинов Африкан Владимирович — Заиграйн аймагай һунгуулиин Горхоной округһоо депутат.

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШО

Никифорова Екатерина Михайловна — Улан-Удэ городой һунгуулиин Свердловскэ округһоо депутат.

КОМИССИИН ГЭШҮҮД:

Басаулов Дуванча Иванович — Баунтын аймагай һунгуулиин Богдаринай округһоо депутат.

Григорьева Прасковья Ивановна — Тарбагатайн аймагай һунгуулиин Тарбагатайн округһоо депутат.

Дамдинова Будэма Цыреновна — Хоринн аймагай һунгуулиин Хориин округһоо депутат.

Кыштымов Григорий Иванович — Кабанскын аймагай һунгуулиин Посольско округһоо депутат.

Насников Иван Прокопьевич — Прибайкальска аймагай һунгуулиин Турунтайн округһоо депутат.

Нимаева Очиржалма — Заиграйн аймагай һунгуулиин Усть-Курбын округһоо депутат.

Цыбенова Дарижап Жамбаловна — Зэдын аймагай һунгуулиин Боргойн округһоо депутат.

4. Гэгээрэлэй ба культурын саг үргэлжын комиссие 10 хүнһөө бүридүүлэн байгуулха.

Гэгээрэлэй ба культурын комиссиин составта доро дурсагдаһан депутадуудые һунгаха:

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Бутуханов Николай Васильевич — Улан-Удэ городой һунгуулиин Комсомольско округһоо депутат.

КОМИССИИН ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШО

Редечкин Иван Филиппович — Улан-Удэ городой һунгуулиин Доодо-Березовкын округһоо депутат.

КОМИССИИН ГЭШҮҮД:

Абидуева Ханда Доржиевна — Закаменай аймагай һунгуулиин Хамниин округһоо депутат.

Буянтуева Юмжур Цыденжаповна — Ториин аймагай һунгуулиин Доодо-Ториин округһоо депутат.

Дамдинжапов Цырендоржи Жанабадараевич — Мухаршэбэрэй аймагай һунгуулиин Сутайн округһоо депутат.

Доржижапова Ханда Доржижаповна — Сэлэнгын аймагай һунгуулиин Убур-Зөөхэйн округһоо депутат.

Ерофеев Яков Егорович — Мухаршэбэрэй аймагай һунгуулиин Мухаршэбэрэй округһоо депутат.

Павлова Прасковья Евдокимовна — Бичурын аймагай һунгуулиин Партизанска округһоо депутат.

Стегачев Иван Мартынович — Кударын аймагай һунгуулиин Тамирска округһоо депутат.

Утенков Яков Аверьянович — Бичурын аймагай һунгуулиин Бичурын округһоо депутат.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1956 оной ноябриин 27.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын Бюджетнэ комиссиин составта хубилалта оруулха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикануудай Верховно Соведэй тогтоохонь:

1. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Элүүрые сахилгын ба социальна тэдхэмжын комиссиин Түрүүлэгшын Орлогшоор һунгагдаһантайнь дашарамдуулан депутат **Никифорова Екатерина Михайловнае**, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Промышленностиин ба транспортын комиссиин гэшүүнээр һунгагдаһантайнь дашарамдуулан депутат **Сандакова Дарья Шагдаровнае** Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин гэшүүдэй уялгануудһаа сүлөөлхэ.

2. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин гэшүүнээр депутат **Петров Федор Филипповичые** һунгаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1956 оной ноябриин 27.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Хуули гаргаха һанамжануудые оруулдаг саг үргэлжын комиссиин составта хубилалта оруулха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикануудай Верховно Соведэй тогтоохонь:

1. Бурят-Монголой АССР-эй Хүдөө ажахын комиссиин Түрүүлэгшээр һунгагдаһантайнь дашарамдуулан депутат **Цыренов Лыгден Цыреновичые** Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Хуули гаргаха һанамжануудые оруулдаг комиссиин гэшүүнэй уялгаһаа сүлөөлхэ.

2. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Хуули гаргаха һанамжануудые оруулдаг комиссиин гэшүүнээр депутат **Матвеев Константин Михайловичые** һунгаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1956 оной ноябриин 27.

Совхозуудта типовой стануудые бариха тухай

АЛМА-АТА. Совхозуудай тариан-ажалай тракторна бригадануудта 1957 онһоо эхилжэ болбосон түхэлтэй типовой стануудые олоор бариха тухай шиидхэбэри баталагдаа. Энэ шиидхэбэрие Казахска ССР-эй совхозуудай министерствын коллеги баталһан байна. 40—50 хүнэй байха хамтын байра баригдахаар хараалагдана. Булэтэй хүнүүдэй байха тусхай 4 байра тэндэнь баригдаха юм. Хамтын байрын дэргэдэ улаан булан, столово баригдаха. Тракторнуудые заһаха мастерской, нүүдэл электростанциин байра, 50—60 тоннын нефтехранилищи, трактор, комбайнуудые, хүдөө ажахын бусадшье машинануудые хадагалха байранууд полевой станай дэргэдэ баригдаха юм.

Стан бүхэндэ хоёр худаг малтагдаха байна. Худагай дэргэдэ бани, душ, волейбольно талмай, гимнастическа городок баригдаха юм. Полевой станиие тойруулан таримал модод олоор һуулгагдаха. Полевой станууд совхозой ажахые бэхижүүлхэ фондын мүнгөөр баригдаха юм. Иимэ фонднууд республикын совхоз бүхэндэ байгуулагдажа байна.

(ТАСС).

Шульбинска ГЭС-эй баригдаха газарта

СЕМИПАЛАТИНСК. Иртыш мүрэн дээрэ Шульбинска ГЭС-ые бариха гэжэ зургаадахи табанжэлэй түсэб дотор хараалагдана. Энэ ГЭС Иртыш мүрэн дээрэхи эгээн томо электростанци болохо юм. Водохранилищиин утань 170 километр, үргэнинь 15 километр байхаар хараалагдана.

(ТАСС).

Братска ГЭС-эй барилга

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. (Зүүн гарһаа) ахадүү Иван, Федор Саннатанай экскаватор автомобильна харгы заһалгада хэрэглэгдэхэ элһэ шорой ашажа байна. 2. Ангара мүрэнэй баруун эрьеда шэнэ харгы заһагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үнэтэ дурадхалнуудые бодото ажалдаа бэелүүлхэ

(Делегадай тэмдэглэл)

Аймагай партийна конференцидэ ерэхэдээ тэндэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ үргэнөөр дэлгэржэ, дутуу дунданууд тухайгаа, мүн шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухайгаа бидэ, делегадууд нюур харангүй, хурсаар хэлсэхэмнай гэжэ һанаһан байгааб. Зүгөөр, аймагай конференци дээрэ ёһотойл партийна, үнэн сэхэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрбэгүй гэхэдэ болохо. Ямар ушарһаа иимэ болооб гэхэдэ, минии һанахада, айкомой секретарь нүхэр Ч-Ц. Д. Доржиевай хэһэн тоосоото элидхэл соо шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ бага байшоо. Хэниешье «дайраагүй» иимэ элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэһэн зарим делегадуудшье дутагдалнууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухайгаа багаар хэлэбэ.

Гэхэ зуура, конференци дээрэ хурсаар табиха шухала асуудалнууд олон байгаа. Илангаяа партиин айкомой, тэрэнэй бюрогой, аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилгын арга метод, стиль тухай ехэ юумэ хэлэгдэхээр байгаа гэжэ һанагдана. Яахадааб гэхэдэ, партиин айком, тэрэнэй бюро, мүн аймгүйсэдком хүтэлбэрилхы арга дүршэлөө мүнөөнэй эрилтэдэ харюусахаар һайжаруулжа шадаагүй байна. Энээн тушаа делегадууд ехэ зүб шүүмжэлэл хээ. Айкомой бюро баталан абаһан шиидхэбэринүүдээ дүүргүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулдаг байгаа. Заримдаа һайн һайн тогтоолнууд бэелүүлэгдэнгүй саарһан дээрээл үлэшэдэг. Жэшээнь, малажалаа хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, мүн түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай хэдэ хэдэн тогтоолнууд абтаһан байна. Теэд, эдэ шиидхэбэринүүдэй зариманиинь дүүргэгдээгүй, зариманиинь муугаар дүүргэгдээд байшоо. Хэрбээ абтаһан шиидхэбэринүүдээ бэелүүлхын түлөө эмхидхэлэй болон политическэ бодото хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулаа һаа, адуу мал үсхэбэрилхэ түсэбүүдэй эрхэбэшэ дүүргэгдэхэ байһаниинь түрүүшүүлэй дүй дүршэл дээрэһээ харагдана. Арга боломжонуудшье бии аад лэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин муугаар ябуулагдаһанһаа боложо, аймаг дотор эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ түсэб оройдоо 89 процент дүүргэгдээд үлэшөө. Мүн хони үсхэбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Шубуу үсхэбэрилхэ түсэб оройдоо 18,7 процент дүүргэгдээ.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлжэ, тэдэниие олоной шадабари болгохо, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай суглаа зүблөөн бүхэндэ хэлсэдэгбди. Теэд, үнэн бодото дээрээ бииратай юумэ хэгдэдэггүй. Тиимэһээ энэ асуудал конференци дээрэ шангаар табигдаха байһан аад лэ, энээн тушаа багаар хэлэгдээ. Жэшээтэ ажалаараа республика соогоо суутай болоһон һаалишад, хонишод, мал адуулагшад манай Ярууна һала олон юм. Һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар манай һаалишад горьтойхон юумэ хээ гэжэ сэхэ хэлэхэ шухала. Жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишад нүхэд Базарова, Намжилова гэгшэдэй ажалай дүй дүршэлые анхаралтайгаар шудалжа үзэмөөр, олоной дунда дэлгэрүүлхээр байна. Тэдэнэр зоотехническэ заабаринуудые наринаар сахидаг, малаа һайнаар эдеэлүүлдэг, харууһалдаг туладаа һү ехээр һаадаг болонхой. Теэд эдэ түрүүшүүлэй ажалай дүршэлые һайнаар хэншье шэнжэлнэгүй гэхэдэ болохо. Түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ олон ондоо арга формонууд муугаар хэрэглэгдэнэ гэхэ хэрэгтэй. Энээнэй түлөө колхозуудай парторганизацинууд сэхэ зэмэтэй байна. Партиин айком энэ хэрэгые ударидан хүтэлбэрилхэ, партийна эхин организацинуудай алдаһан, обёороогүй юумые саг соонь заажа үгэхэ, залан хүтэлбэрилхэ байгаа.

Малажал дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэрие механизацилха, хүнгэлхэ тухай хододоо хэлсэдэгбди. Зүгөөр энэшье талаар өөдтэй юумэ хэгдээгүй гэхэдэ болохо. Энэ шухала [...]рэгтэ МТС-үүдэй хүтэлбэри[...] анхаралаа бодото һайнаар таби[...]гүй гэжэ конференци дээрэ зүб [...]лэгдээ. Манай Эгэтын МТС-[...] энэ талаар ехэ юумэ хэгдэнэгү[...] Энээндэ МТС-эй парторганизаци[...] зэмэтэй. Би парторганизациин секретарь байгаад, энэ шухала асууда[...]да үшөөл һаналаа багаар табина[...] МТС-эй парторганизациин дире[...]циин үмэнэ энэ асуудалые шанга[...] табидаггүй байгааб. Мүн парт[...] айкомшье партбюроһоо һулаар [...]нэ. Заримдаа энэ асуудалые һү[...]шын ээлжээндэ табина. Хэрбээ па[...]тиин айкомой зүгһөө колхозуу[...] МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй [...]нэ шанга эрилтэ табигдадаг [...]гаа һаа, энэ хэрэг урагшаа ябаха[...] байгаа. Конференци дээрэ үгэ хэ[...]һэн делегадууд нүхэд Будаж[...] Шлыков, Цыренов болон бус[...] энээн тушаа зүбөөр хэлэһэн бай[...]

Идеологическа хүдэлмэри муугаа[...] ябуулагдана гэжэ конференци дээрэ делегадууд зүбөөр шүүмжэлээ. Э[...] хэрэг Ярууна үнэхөөрөөшье һ[...]лаар ябуулагдана. Хүдөөгэй хэд[...] олон клубууд, улаан булангу[...] культбазанууд ниитэ-политическ[...] культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри[...] ёһотой гуламта болгогдожо үш[...] шадагдаагүй. Малшадай, илангаяа колхозой центрһээ холо байдаг ма[...]шадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Тэ[...] арба, хорин хоногтошье, заримд[...] бүхэли һара соо газетэ, журналну[...] абаашагданагүй. Тэдэнэр хэдэн [...]раар киношье харадаггүй. Колх[...] бүхэндэ агитколлективүүд [...] гэжэ нэрэтэй. Һала дүрш[...]тэйшье агитаторнууд байха. Те[...] бүхыдөө аймаг дотор аги[...]торнуудай хэжэ байһан энэ [...] юумэ олохонь бэрхэтэй. Зарим па[...] организацинуудта хэдэн арбаад [...]нүүд агитаторай нэрэ зүүтээ[...] бодото дээрээ ойлгуулламжын ям[...]шье хүдэлмэри ябуулдаггүй. Ма[...] МТС-эйшье парторганизацида ии[...] хүнүүд байха. Тэдэнэй дунда ко[...]мунистнуудшье бии. Гэбэшье, т[...]нэр партийна уялгаяа муугаар дү[...]гэдэг. Яахадааб гэхэдэ, парти[...] организацинууд коммунистнуу[...] үүргэ ба харюусалгые дээшэлүү[...]хын түлөө һулаар оролдоно. Ти[...] дээрэһээ партийна болон гүрэ[...] журам зарим газарта һуларан[...] Мүн партиин айкомшье тоосоото [...] соогоо энэ шухала асуудалда ан[...]ралаа багаар хандуулаа гэхэ хэр[...]тэй. Энэнь тоосоото элидхэл соо[...] мүн делегадуудай хэлэһэн үгэ[...]шье элеэр харагдана.

Конференци дээрэ аймагай ажа[...] байдалай мүн бусадшье асууд[...] нууд зүбшэн хэлсэгдээ. Мүнөө дел[...]гадууд таража ошоод, конфере[...]циин табиһан зорилгонуудые ко[...]мунистнуудта, мүн бүхы ажалша[...] тайлбарилжа эхилбэ. Аймагай ажа[...]шадай үмэнэ ехэхэн зорилгону[...] табигданхай. Малаа үхүүлэнгү[...] ондо оруулаа һаа хүрөө гээд, ур[...] жэлнүүдэйхидээл адли һуужа бай[...] гүй, мүнөөнһөө эхилэн малай аш[...] шэмые, илангаяа үнеэдһээ һү һаа[...]гые 2 — 2,5 дахин ехэ болгох[...] түлөө бүхы хүсөөрөө шармайн ор[...]хо хэрэгтэй. Һү һаалгые горьто[...]гоор дээшэлүүлхэ бүхы арга боло[...]жонууд бии гээшэ. Энэ жэлдэ м[...]лай тэжээл ехээр бэлэдхэгдээ. Б[...]дэнэр иматтал эмхидхэхы шадаба[...] үүсхэл оролдолго ехээр гаргаж[...] улад зоной урма хэшээлые ул[...] бадаруулха ёһотойбди. Үбэлэй [...]та малай ашаг шэмые эрид дээ[...]лүүлхэ хэрэгтэ МТС-эй механиз[...]торнууд ехэ үүргэ дүүргэхэ бай[...] Манай МТС-эй парторганизаци ме[...]ханизаторнуудые үбэлжэлгэдэ эд[...]хитэйгээр хабаадуулха тушаа бүх[...] хэмжээ абаха байна.

Зүгөөр, партиин айком хадаа ко[...]ференциин делегадуудай оруул[...] үнэтэ дурадхалнуудые гүнзэгы[...] шэнжэлэн үзэхэ, тэдээниие бодо[...] хэрэг дээрэ бэелүүлхэ хэмжээну[...]дые хараалан, эрид шангаар, ус[...]нэтэрүүгээр ажал үйлэдбэридэ нэ[...]тэрүүлхэ уялгатай байна.

П. Павлов, Ярууны аймага[...] Эгэтын МТС-эй парторганизаци[...] секретарь.

Семинар үнгэргэгдэбэ

Профсоюзуудай областной совет болон городой культурын таһаг городой клубуудай правлениин түрүүлэгшэнэрэй ба уранһайханай самодеятельностиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэ үдэрэй семинар үнгэргэбэ.

Залуушуулай Бүхэсоюзна фестивалиин үедэ клубуудай ябуулха ажал тухай элидхэл хэгдээ. Клубай хүдэлмэриин түсэб зохёохо тухай, тематическа вечернүүдые, шэнэ жэлэй ёлкые һонирхолтойгоор үнгэргэхэ тухай ба бусад асуудалнууд энэ семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ПВЗ-гэй Культурын ордоной директор нүхэр Ямбиков, ПВЗ-гэй V-дахи участогай клубай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Бобровский, уһанзамшадай клубай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Песков ба бусад семинар дээрэ өөрынгөө ажалай дүршэл тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Энэ семинар һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө. Тэрээндэ хабаадагшад дээрэ дурсагдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажаглалта ба дурадхалнуудые оруулһан байна.

В. Афанасьев.

…ЛИШАН ЕКАТЕРИНА ИВАНОВНА ПОЛУБЕНЦЕВА ҮДЭРТӨӨ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ ХАХАД ПҮҮД ҺҮ ҺААНА

Энэ һаалишанһаа жэшээ абагты!

☆ ☆

2,5 дахин ехэ һү һаана

Екатерина Ивановна Полубенцева Түнхэнэй аймагай Хрущевой …рэмжэтэ колхоздо хоёрдохи жэлээ һаалишанаар хүдэлмэрилжэ …йна. Фермэдэ хүдэлхэеэ ерэһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо һайса …олдожо, түрүү һаалишадай дүй дүршэл ажалдаа хэрэглэжэ, Ека…рина Ивановна үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1240 литр һү һаа…н байна.

— Нёдондо һааһамни һанаһандам үшөөл хүрэнэгүй,—гэжэ По…бенцева хөөрэнэ.—Нютагай үүлтэрэй үнеэдые шадажа харууһа…ад, зүбөөр һаабал, һураггүй ехэ һүтэй байха гэжэ һананаб.

Ажахын энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха уялга …аад, Екатерина Ивановна октябриин 1-һээ хойшо эршэмтэйгээр …дэлнэ. Тэрэ һаалишан октябрь һарада үнеэн бүриһөө 173 литр … һаажа, 1955 оной октябрь һарынхиһаа хоёр дахин ехэ һү һаагаа.

КПСС-эй областной комитедэй III пленумэй шиидхэбэринүү…е зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр, мүн республикын малшадай зүб…ендэ хабаадагшадай Хандалгада харюу болгон Екатерина Ива…овна һү һаалгаяа 2,5—3 дахин ехэдхэхын тулада бүхы хүсөөрөө …олдоно.

Һүүлэй үедэ нүхэр Полубенцева үнеэн бүриһөө дунда зэргээр …хад пүүд һү үдэртөө һаадаг болобо. Энэнь нёдондоной энэ үеын…һөө 2,5 дахин ехэ байна.

Иимэ амжалта хайшан гэжэ туйлагдааб гэхэдэ, үнеэдынь үбэ…й дулаан байрада байлгагдана. Фермэ дээрэ үдэрэй гурим нари…ар сахигдадаг. Үнеэн бүхэндэ 6 килограмм үбһэн, 5 килограмм …лэрүүлэгдэһэн солоомо, 20 килограмм силос, һаагдаһан литр…нэй түлөө 150 граммаар жэшэжэ, үнеэдтэ концентрат …юулэгдэнэ. Мүн 1 хүнэг гурилые 2 хүнэг уһанда худхаад, үнеэдтэ …лгадаг болонхой. Гадна, Екатерина Полубенцева үнеэдээ үдэртөө …дахин уһалдаг. Һаажа байхадаа, үнеэдэйнгээ дэлэнгые 3' дахин …дхэржэ, массаж хэнэ. Иигэжэ нүхэр Полубенцева һү ехээр һаана.

Һү ехээр һаахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо, Екате…на Полубенцева үдэртөө 4 литр һү нэмэлтэ түлбэри абана.

Екатерина Полубенцевагай жэшээгээр һү ехээр һаахын түлөө …нхэнэй аймагай олохон һаалишад үсэд шангаар тэмсэнэ. Энэ …алишанай дүй дүршэлые шудалан абахаяа «Путь Ленина» кол…зой һаалишад эндэ экскурсяар ерэһэн байна. Мүн КПСС-эй айком …ртийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар эндэ үн…ргөө.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн һаажа ехэ дүршэлтэй болоһон һаа…шад Елизавета Андриевская, Нина Климова болон бусад эндэ …дэлдэг юм. Тэдэнэрэй дүй дүршэлһөө харахада, республикын бү… һаалишад нёдондонойхидо орходоо 2—2,5 дахин ехэ һү һааха …та боломжотой гэжэ гэршэлнэ.

Нүхэд һаалишад, һаалишан Полубенцеваһаа жэшээ абагты!

☆

Үбэлшье һү ехээр һааха аргатайбди

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэр урзанданайхида орходоо хоёр дахин шахуу ехэ гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1605 литр һү һааһан байнабди. Һүүлэй үедэ республикын түрүү малшадай Хандалгын харюуда һаалишаднай шэнэ шэнэ уялгануудые абажа байна. Һаалишан Е. Федорова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1818 литр һү һааһан һаа, мүнөө жэлдэ 2500 литр һү һааха гэһэн уялга абаа. Мүн һаалишад А. Кожемякина, А. Кузнецова гэгшэд 2000 — 2000 литр һү һаахаар шиидэнхэй.

Абаһан уялгаяа бэелүүлхэ арга боломжо фермэдэмнай яһала бии. Үбэлжэлгые хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтаабди. Хото хорёомнай заһагдаа, үнеэдэймнай байра дулаалагдаа. Үбэлдөө хүсэд хүрэхэ үбһэ, солоомо, зелёнко зөөгдэнхэй. Мүн силос, турнепс, концентрат нёдондонойхидо орходоо ехээр бэлдэжэ абаабди.

Мүнөө һаамхай үнеэднай уянда байлгагдажа эдеэлүүлэгдэнэ, харууһалагдана. Силос, зелёнко, концентрат гэхэ мэтын тэжээл үнеэдтэ тусхай нормын ёһоор эдюулэгдэнэ. Гадна үдэртөө нэгэ дахин турнепс шанажа эдюулнэбди.

Уянда байлгагдадаг үнеэдээ һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлдэг дээрэһээмнай һүн ехээр һаагдадаг боложо байна. Гансахан нёдондоной энэ үедэ орходоо һү һаалга 1,5 дахин ехэ болоо. Октябрь, ноябрь һаранuудта һаалишад А. Кузнецова, Е. Федорова гэгшэд мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Колхозоймнай правлени һаалишадай урма хэшээлые дээшэлүүлхын тулада ажалай нэмэлтэ түлбэри саг сагтань үгэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр һаалишан Е. Федорова 7,53 центнер һү ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон абаба. Мүн һаалишад А. Кузнецова, Н. Братенькова гэгшэд 5 — 5 центнер шахуу һү абаһан байха юм. Мүнөө жэлдэ ажалай нэмэлтэ түлбэри бүри ехээр үгтэхөөр хараалагдана. Һара бүридэ һү һаалгын дүнгүүд гаргагдажа байха юм. Тиихэдэ һаалишадай хараалһан түсэбөө дүүргээ һаань, һааһан һүнэйнь 3 процент, саашань түсэбһөө гадуур һаагдаһан һүнэй 30 процент һүөөр үгтэхэ болоно. Мүн мал адуулагшад, тугалшад ажалай нэмэлтэ түлбэри абаха байна.

Үбэлэй үедэ һү ехээр һааха тухай партиин обкомой III пленумэй шиидхэбэриние манай фермынхид ехээр зүбшөөнэ. Гансашье зунай сагта бэшэ, мүн үбэлдөө ехэ һү һаажа абаха хэрэгтэй. Бидэнэр мүнөө жэлдэ һү һаалгаяа үбэлэй һаранuудта 2 — 3 дахин ехэ болгохо зорилготойбди.

Г. Ефимов, Мухаршэбэрэй, аймагай «Коммунизм» колхозой 3-дахи МТФ-е даагша.

Эрхим жэшээ харуулна

…рен Будаева урзанда жэл ню…й үүлтэрэй үнеэн бүриһөө дун…жэшээгээр 630 литр һү һааһан. Ажахын үнгэрэгшэ жэлэй эхеэр …ын аймагай Калининай нэрэм… колхозой һаалишад хоорондоо …сөө бэлэй. Тэдэнэй нэгэн—нү… Будаева шэнэ жэлдэ хоёр дахин һү һааха уялга абаһан байгаа. …һэн үгэдөө хүрэхын тула шар… оролдожо, нёдондо үбэлдөө, …рэгшэ хабар-зундаа габшагай …аар ажаллаа. Энээнэй ашаар …алгаяа хоёр хахад дахинһаа … нэмээһэн гэхэ гү, али үнеэн …һөө дунда жэшээгээр 1522 литр …аһан байна.

… колхоздо һаяхан жэлэй тоосоон гаргагдажа, Цырен Будаева ажалта үдэртөө 100-гаад пүүд таряа, нэмэлтэ түлөөһэндэ—1100 түхэриг мүнгэ, 613 литр һү абаа.

Ажахын энэ жэлдэ түрүү һаалишан Будаева үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 2000 литр һү һааха уялга абаад, оролдолго хабаяа гарган ажаллажа байна. Колхозынь мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абанхай. Социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

Нүхэр Будаева һү һаалгаяа гансахан жэл соо эрид дээшэлүүлэн, эрхим ажалай жэшээ харуулба.

П. Дагбаев.

Зэд хайлуулагша

Һурамхи болоогүй хүнэй удаан байхын аргагүй халуун. Таһалгаряагүйгөөр хүүежэл байһан электропеэшэнэй амһараар сайбар ногоон үнгэтэй дүлэн соробхилно. Тэрэниие хараагүй хүн гайхажашье болохо. Ямар гал аад, иимэ үнгэтэйгөөр носодог юм?

Пеэшэнэй хажууда шамдууханаар хүдэлмэрилжэ байһан буурал сагаан толгойтой, хирбэгэр хара һахалтай үбгэжөөл эндэ хэгдэжэ байһан юумые барагсаан мэдэхэл ёһотой. Энэ бодол яаха аргагүй зүб байшоо.

— Энэ пеэшэндэтнай ямар һонин үнгэтэй гал носоно гээшэб? — гэжэ асуухада, үбгэжөөл яаралгүйхэн, уршалаатай духа дээгүүрхи хүлһөеэ аршан байжа, шог зугаатайханаар иигэжэ хэлэбэ:

— Нүхэр, энэмнай шүлэ шанадаг юрын пеэшэн бэшэ, харин электрын хүсөөр зэд хайлуулдаг пеэшэн гээшэ. Манай заводто бүтээгдэдэг паровозуудта хэрэгтэй зэд эндэ хайлуулагдадаг юм.

Энэ үбгэжөөлнай Ленинэй орденто ПВЗ-гэй зэд шудхалгын цехын түрүү хүнүүдэй нэгэн Имен-Ахун Мадраин мүн болоно.

• • •

1932 оной июль һара һэн. Бурят-Монголой түрүүшын гигант — паровозо-вагонно заводой барилгада ороноймнай ондоо нютагуудһаа хүнүүд олоороо ерэжэ байгаа. Мүн холын Узбекистанһаа һайн дураараа ерэһэн 45 хүнүүдэй тоодо Имен-Ахун байлсаа бэлэй. Тэрэ гэһээр аяар 24 жэл үнгэрөө.

Тиихэдэ гуша гаранхай ябаһан Имен-Ахунай заводой баригдаха газарта ерэхэдэнь бүтүү ой тайга шууян байгаа бэлэй. Барилгын түлэг дундаа ябажа байхада Сибириин шэмэрүүн хүйтэн шэнхинэжэ ерээшье һаа, нарата Узбекистанай хүбүүн Мадраиниие

тиимэ ехээр сошордоогоогүй һэн. Зүгөөр, тэрээнтэй сугтаа ерэһэн хэдэн нүхэдынь түрэһэн нютагаа бусашаһан байгаа. Тиин Имен-Ахун заводой цехүүдэй хаһын түрүүшын шулуу табилсахадаа оло мянган барилгашадай бүлын гэшүүн болоо һэн.

Һара, жэлэй үнгэрһөөр байтар заводой мантан томо корпусууд үндыжэ. түрүүлэн бодхоогдоһон хоолойнуудһаа хара утаан мушхаржа эхилээ. Нүхэр Мадраин барилга дээрэ ажалай алдар соло харуулһанайнгаа түлөө зэд хайлуулгын цехтэ шудхалаашын мэргэжэл шудалхаар эльгээгдэһэн байгаа.

— Харана гүш, шарабтар үнгэтэй дүлэ: зэднай үшөө хүсэд хайлаагүй байна, — гэжэ мастер Филиппенкын пеэшэнэй тусхай нүхыень онгойлгоод хэлэһые Имен-Ахун мүнөөшье мартаагүй. Удаань тэрэ мастерынь хахад час тухай болоһон хойно өөрыень дахуулжа асараад, «харана гүш, сайбар ногоон дүлэ: мүнөө зэднай хайлаа, шудхалаа хэхэдэ болохо» гэжэ байгаад зэд хайлуулха арга оноллдо һургадаг бэлэйл.

— Металл хайлуулдаг бүхы цехүүд хүндэ хүдэлмэритэй, халуун, эсэбэритэй. Теэд энэ хүдэлмэриин хүндэтэй байһаниие мэдэхэ хэрэгтэй. Орон доторнай бүтээгдэдэг бүхы машина зэмсэгүүдэй металл иматтал шудхалаашадай гараар анха түрүүн хайлуулагдажа гарадаг ха юм,—гэжэ байжа Ленинградһаа ерэһэн үшөө нэгэ мастер хэлэдэг байгаа.

Нүхэр Мадраин өөрынгөө багшанарай зааһан заабариие мүнөө болотор мартангүй һанажа ябадаг, үбгэн наһатай болоошье һаа, түргөөр хүгжэжэ байһан социалистическэ техникын туйлалтые мэдэжэ, шудалжа абахын тулада шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдодог байна.

⁂

...Вагонеткээр дүүрэтэр ашаатай зэдэй зомгоол болон элдэб сабшадаһан пеэшэнэй хажууда асарагданхай. Тэрэниие тусхай кранаар үргэжэ пеэшэндэ хэнэ. Энэ үедэ пеэшэнэй амһараар сорьёлһон гэрэл Имен-Ахунай нюурыень гэрэлтүүлээдхинэ. Үбгэжөөл шудхалаашын мойһон хара нюдэн пеэшэнэй приборнуудые нариинаар шэртэнхэй. Һүүлээрнь тэрэ гараа үргэн эшхэржэ, шудхалаа хэхэ болоһониие мэдүүлбэ. Хүдэлмэришэн Ганеевагай пеэшэнэй цилиндр эрьюулхэтэй зэргэ соргоор сайбар улаан үнгэтэй шэнгэн зэд шэрээдэһэ сасаһаар ковшок руу гоожошобо...

— Үтэлжэ, пенсидэшье гарахаар болооб, — гэжэ үбгэн шудхалааша хөөрэнэ, — теэд шадал, зориг үшөөл бии. Миин һуугаад яахамниб, зургаадахи табанжэлэй түсэбые бэелүүлэлсэхэ хүсэлэнтэйб.

Имен-Ахун Мадраин зэд хайлуулха халаан бүхэнэйнгөө нормые 198 процент дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

Г. Сибиряк.

Шэнэ уялга абаба

Удэ голой модо урадхуулгын участогууд ерэхэ жэлэй сезондо бэлэдхэжэ байна. Үдэ, Худан, Курба голнуудай һаба урадхалынь сэхэлдүүлхэ, эхиень сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Онохойн рейдэдэ плотина баригдана.

Модо урадхуулгын хүдэлмэрилэгшэдэй партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн болоод дүүрэбэ. Зүблөөндэ хабаадагшад үнгэрэгшэ сезонойнгоо дүн гаргаа. Тэдэнэр жэлэйнгээ программые амжалтатайгаар дүүргэбэшье һаа, олохон участогууд модонуудые буруугаар сортолон илгажа, хэрэглэгшэдтэнь тушааха ябадал муугаар эмхидхэдэг, үлүү ехэ гаргаша хэдэг байгаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Үгэ хэлэгшэд ажалай түрүү метод, шэнэ техникэ хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхэ талаар участогуудта хангалтагүйгөөр туһалһанайнь түлөө конторын хүтэлбэрилэгшэдые шангаар шүүмжэлээ.

Тус зүблөөндэ хабаадагшад бэлэдхэлэй хүдэлмэриин түсэбые болзорһоонь 15 үдэрөөр урид дүүргэхэ, ажалай бүтээсые табан процентээр дээшэлүүлхэ уялга абаба. Үдын конторын модо урадхуулгын хүдэлмэрилэгшэд Байкальска бассейнын модо урадхуулагшадые мүрысөөндэ уряа.

Н. Зайцев.

Эхэ гахай бүриһөө 24 поршоонхо хайшан гээд абааб

…агшаа хараһан набтархан гэрэй … гэнтэ сэлигдэжэ, уурал … манаршана. Тэрээн сооһоо … гартаа хүнэг бариһан набтар… бушуу янзын эхэнэр гараад, …н байра тээшэ гүйдэлөөрөө …й шогшошобо. Хүнэгүүд соохи …ниншье салгидана. Хэды еды …ба гү, үгы гү—зүг бүхэн тээһээ …-хорд» гэлдэхэ абяан соносто…ахалаад, тэрэ дороо шэхэ ду…мэ шууяан болошоо һэн. Дүтүүр …н түрүүшын гахайнууд хүгшэ… хоройн үүдэндэ хүрэхынь тэн…үсэжэ, абажа ябаһан эдеэень …рөө буляан эдижэрхихээр дуг…лдашаба. Зандаржа байгаад, за…нэтэрүүнүүдыень хүлөөрөө этэр…айгаад, тэрэ эхэнэр хашаан соо …соороо үүдэе түргэхэнөөр хаа… орхино.

…Дайн байлдаан боложо байна гү … яагаа аймшагтай нэерээн …шобо гээшэб? Сошордожо аба…,—гэжэ энэ үедэ тушаан боло…далай саанаһаа гаража ерэһэн … үбгэжөөл наадалан дуугарна.

…Манайшни эндэ үдэртөө хэдэн … иимэ «дайн байлдаан» боло…м даа. Дадажа мэдэхэешье …шонхойбди,—гэжэ Дари Аю…на энеэдэ алдан харюусаба.

…эхэнэрнай Ториин аймагай …евой нэрэмжэтэ колхозой тү…үүлэй нэгэн—гахайшан Дари …евна Ванжилова гээшэ. Мүнөө …энэрэй гахайнуудаа эдеэлүүлхэ … байхадань дайралдашообди.

Дари Аюшеевна колхоздоо гахайшанаар хүдэлжэ эхилһээр арбаад гаран жэл болоо. Эдэ жэлнүүдтэ тэрэ оролдосотойгоор ажаллажа, кол-

хоздоо хэды олон поршоонхо түлжүүлжэ. үгөө гээшэб! Гахайнуудые харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар, поршоонхонуудые түлжүүлгээр нүхэр Ванжилова нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо.

Эдэ жэлнүүдтэ колхозойнгоо гахайнуудые олошоруулхын, үүлтэрыень һайжаруулхын түлөө Дари Аюшеевна ехэ оролдолго гаргаа. Теэд ажахынгаа олзо доход ехэтэй энэ һалбарида колхозой правлени урдань балай анхаралаа табидаггүй байһан юм. Ороной хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай парти, правительство һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэ хэдэн түүхэтэ удхашанартай тогтоолнуудые гаргаһан байна. Орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдые, тэрэ тоодо мяха абалгые ехэдхэхэ тухай зорилго табихадаа парти, правительство болбол саашадаа мүн гахай олоор щахадаг болохо хэрэгтэй гэжэ зааһан байна. Одоошье Дари Аюшеевнагай үниинһөө хойшо һанажа бодожо ябадаг юумэниинь бүтээ һэн.

— Гахайе шадаад хараа хада ямар түргэнөөр үдэдэг, шахахада үдэр хоногоор таргалдаг гээшэб! Хамагһаа түргэнөөр томо болодог, таргалдаг амитан гээшэ гахайл бшуу даа,—гэжэ хүгшэн һанаһанаа хөөрэнэ.

Гахай үсхэбэрилгые хүгжөөхэ зорилгын табигдаад байхада Дари Аюшеевна мүнөө жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олон түл абаха гэжэ шиидээ һэн. Нёдондо хамтын суглаан дээрэ гахайн фермын тухай хөөрэлдөөн болоходо, «ерэхэ жэлдэ поршоонхо абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ уялга абанаб» гэжэ колхозниугуудаашье найдуулһан байгаа. Теэд тиихэдэ нютагай зон хойто жэлдэ Даримнай түл олоор абажа, эрхим жэшээ харуулхашье байха гэжэ лаб **найдалтай байһан юм.** Мүнөө жэлдэ Дари Ванжилова эхэ гахай бүриһөө дунда зэргээр 24 поршоонхо түлжүүлжэ, республикын гахайшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба. Фермынгээ 11 гахайһаа хамта 240 поршоонхо абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлһэн байна.

Хайшан гээд, ямар арга хэрэглэжэ, нүхэр Ванжилова иимэ олон поршоонхо абажа шадааб?

Арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, Дари Ванжилова мүнөө жэлдэ фермынгээ томо эхэ гахайнуудые хоёр дахин түрүүлхэ гэжэ шиидэ һэн. Тиигээд хамагай түрүүндэ эхэ гахайнуудаа ороонойнь кампанида һайнаар бэлдэжэ захалһан байна. Фермын гахайнууд колхозойнгоо центрһээ арба гаран модо холо Зүүн гол гэжэ газарта зуһадаг. Эндэнь гахайнуудай зуһахада аргагүй таарамжатай газар юм. Бэлшээриин газарнууд эдинсэ һайнтай. Һөөг бургааһануудтай, элдэб ургамалай шэмэтэ үндэһэнүүдтэй, нюгоо һайнтай газарнуудаар гахай, поршоонхонууд үдэр дүүрэн бэлшэжэ, садатараа эдеэлдэг, халуун наранда һүүдэрлэдэг, уһа намаг соогуур хэбтэжэ һэрюусэдэг байна. Зуһадаг газартань дүтэ һаалиин үнеэдэй гүүртэ бии. Тэндэһээ машиндагдаһан һү сагаа асаржа, гахай, поршоонхонуудтаа уулгахада һайн.

Нёдондо зун, намартаа Дари хүгшэн эхэ гахайнуудаа һайнаар харууһалан эдеэлүүлжэ, яһала таргалуулһан байна. Тиигэбэшье, шадамар гахайшан эхэ гахайнуудые хабаһаа үнгэрүү ехээр таргалуулдаггүй. Юуб гэхэдэ, дан тарган гахай али олон һубайрдаг, өөдэгүй жаахан поршоонхо гаргадаг байна бшуу. Тиигээд нёдондо намар эхэ гахайнуудаа саг соонь ороондо оруулһан байна. Гахайнуудайнгаа хээлитэй болоод ябахада Дари Аюшеевна мүн лэ һайнаар, тааруугаар эдеэлүүлжэ байдаг.

—Түрэхэ малые муугаар эдеэлүүлжэ, тэдээндэ хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Юундэб гэхэдэ, поршоонхонууд эхэ соогоо һайнаар түлжэхэгүй, мүн тамир муутай гахай түрэһэнэйнгөө һүүлдэ поршоонхонуудаа садхаадаггүй байна бшуу, —гэжэ Дари Аюшеевна хэлэнэ.

Намарай сагта овощь, хартаабха, корнеплодууд гэхэ мэтын элдэб янзын тэжээлэй элбэгтэ түрэхэ гахайнууд һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ байдаг. Хээлитэй гахайнууд түрүүшээр боро тэжээл ехээр эдижэ байгаад, һүүл тээшээ тол түлэб талха таряанай зүйл эдидэг болоно. Түрэхэеэ дүтэлшэһэн гахайнууд байраһаа холо ошодоггүй.

Гахайнуудай түрэхэ үедэ дүршэлтэй гахайшан ехээр наридаг. Үдэршье, һүнишье гахайе заатагүй тэрэ сахижа байгаад, поршоонхолуулдаг байна. Юуб гэхэдэ, нарай поршоонхоёо эхэнь даража, бүтөөжэ алажархиха, хаа-яа эдижэрхихэ, амигүй поршоонхо гаргаха гэхэ мэтын ушарнууд болодог бшуу. Гахайн түрэжэ байхада түрүүшын поршоонхонуудые аршажа сэбэрлээд, эхынь хүхэнүүдтэ табиһаар байдаг. Хэрбээ эхынгээ хүхэнүүдһээ олон поршоонхонуудай гараа һаань, заримыень ондоо гахайда табижа тэжээдэг байна. Нарай поршоонхонуудта хэдэхэн хонохолоорнь һайхан һү уулгажа байгаад, хахад һара тухай болоходонь һайхан гурилаар бурдууг худхаад уулгадаг юм. Тииһээр байтараа поршоонхонууд эдеэндэ орожо, бусалһан таряа бага багаар эдидэг болоно. Поршоонхонуудай һайнаар түлжэхын тулада Дари Аюшеевна тэдээндэ тэжээлэй дабһа, модоной хөө, яһанай гурил гэхэ мэтые эдюулдэг байна.

Фермэдэ мүн нарай поршоонхотой гахайнуудые һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгтэ ехэ анхарал табигдадаг. Нүхэр Вамжилова хүхөөр гахайнуудтаа һү оруулха, шэмэ һайнтай тэжээл эдюулхэеэ оролдодог. Гурил, хартаабха, капуста гэхэ мэтэ шанагдаад, буйлуулагдаад, амтаруулагдаад, нарай поршоонхотой гахайнуудта эдюулэгдэнэ.

Дулаархалаар поршоонхонууд бэлшээридэ ябадаг боложо, зундаа үдэр дүүрэн газар һэндэжэ эдеэлжэ ябадаг. Түргэнөөр томо болохынь тулада зундаа поршоонхонуудта машиндагдаһан һү, таряа талха нэмэлтэ болгон эдюулэгдэжэ байдаг. Тиигэжэ зундаа һайнаар түлжүүлэгдэһэн поршоонхонууд намар болоходо 4—5 пүүд татадаг болоно. Мүнөө жэлдэ үбэл гараһан 70 поршоонхо гүрэндэ тушаахада тус тустаа дунда зэргээр 50 гаран килограмм татаһан байна. Зариманиинь 70-аад килограмм хүрэтэр татаа.

Үбэлэй түрэһэн гахайнууд хабартаа дахин ороондо орожо, зун июль соо хоёрдохёо түрэбэ. Ороной түрүү гахайшадай жэшээгээр эгээл энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар Дари Ванжилова түл олоор абаа.

Энэ жэлдэ гэхэ гү, али ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтаараа урмашан зоригжоһон Дари Аюшеевна саашадаа түл бүри олоор абажа, колхозойнгоо гахайнуудай тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха зорилготой.

—Гахайнуудаймнай үүлтэр үшөөл һанаһанда хүрэхөөр бэшэ. Ороной бусад областьнуудһаа эрхим үүлтэрэй эмэшье, азаргашье гахайнуудые захижа асаруулха ёһотойбди,—гэжэ Дари Аюшеевна хэлэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой һүрэгтэ 11 томо эхэ гахай байһан һаа, энэ үбэлдөө 25 гахай түрэхэнь. Тиигэжэ поршоонхо хоёр дахинһаа олоор абтаха байна.

Фермын гахайнуудай байха типовой байра баригдажа байдаг. Теэд барилгань урагшаа ябанагүй. Тэрэ байрын барилгые түргэдхэхэ тушаа колхозой правлени хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Манай республикын һонин

Комсомолецуудай эдэбхи

Нарһатын дунда һургуулиин комсомолецууд воскресник эмхидхэжэ, Яруунын загаһанай заводто ошожо ажаллаба. Тэдэнэр нэгэ үдэрэй туршада 122 центнер загаһа сэбэрлээ. Тэрэнэйнь түлөө 436 түхэриг мүнгэн үгтэхэ болоо.

Ажал хэжэ олоһон тэрэ мүнгэеэ аймагай залуушуулай фестивальда зорюулха гэжэ комсомолецууд шиидэбэ. Тиигэжэ энэ мүнгэн 1957 оной март соо үнгэргэгдэхэ фестивалиин фонддо үгтэбэ. **В. Васичкин.**

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГТА

ТЭЖЭЭЛ БУЙЛУУЛХА КОМБАЙН

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой правлени тэжээл буйлуулха ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха тушаа оролдолго гаргажа байна. Һаяхан колхоз тэжээл буйлуулха тусгаар комбайн абажа, гахайнгаа фермэдэ тодхобо.

МАЛШАН БОРБОЕВ

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой малые бэлшээн таргалуулха гүүртын малшан Г. Борбоев ажалдаа һайн амжалта туйлаба. Тэрэ даажа абаһан 114 толгой малаа 4 һарын туршада һайнаар харууһалжа, шэгнүүрыень түсэбһөө гадуур хамта 2052 килограммаар нэмээжэ шадаһан байна. Оролдосотой ажалайнгаа түлөө Борбоев 147 килограмм мяха нэмэлтэ түлбэри абаа.

ҺҮ ҺААЛГАЯА ЭРИД ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭНЬ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй гүүртын һаалишад ажахын шэнэ жэлдэ мүрысөөндэ оролсоод, үнеэн бүриһөө 3000 литр һү һааха гэһэн уялга абаба. Тус гүүртын түрүү һаалишад Ульяна Бадмаева, Сындыма Дашиева гэгшэд үнеэн бүриһөө 3400 литр һү һаахабди гэжэ мэдүүлбэ.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө гүүртын һаалишад турнепс, силос гэхэ мэтэ шэмэтэ тэжээл үнеэдтээ эдюулжэ захалаа.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ШЭНЭ БАЙРА

Хүнтэйн МТС-эй центральна һууринда 40 хүнэй байха хамтын байра баригдаба.

Тус байрада хүдөө ажахын машинануудые заһабарилдаг механизаторнууд байрлана.

КОЛХОЗОЙ КЛУБ

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригада шэнэ клуб барижа, ашаглалгада оруулба. Энэ клубынь 200 хүнэй һууха һууритай, элдэб кружогуудай хүдэлмэрилхэ хэдэн таһалгануудтай юм.

Д. Гыргенов.

«Буревестник» гэжэ һайн дуратанай обществын гэшүүд—зооветинститутай студентнэр Коновалова, Заиграева, Богданова, Лапатина гэгшэд санаар наадажа ябана.

А. Хайдуровай фото.

Москвада болохо выставкэдэ

РСФСР доторхи нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын зүйлнүүдэй выставкэ байгша оной декабриин 5-да, Москвада нээгдэхэнь.

Манай республиканска выставкэдэ табигдаһан зарим уран нарин зүйлнүүд РСФСР-эй выставкэдэ эльгээгдээ. Уран дархан Нанзат Митаповай хэһэн шкатулка ба хобто, мебельнэ фабрикын уранзурааша Иван Афанасьевай элдэб янзын модо зүйжэ няажа бүтээһэн «Үнэгэн ба хирээ» гэхэ мэтэ зүйлнүүд бии. Яһан дээрэ гоёор һиилэдэг залуу дархан Владимир Беркутовай урлаһан «Хонишон», Түнхэнэй алташа мүнгэшэ дархан Гундып Шарханов, Дамба Баторов гэгшэдэй дархалһан мүнгэн хутаганууд, гааһан мүн тэндэ харуулагдаха байна. Мүнгэшэ дархан Будажап Тулбуреевэй хэһэн зүйлнүүд мүн лэ эльгээгдээ.

Уран нарин оёдолшод Анна, Лида Гергесованарай, Галина Таровагай оёһон шэнэ янзын платье, пижама, гутал, бээлэй выставкэдэ табихаар абаашагдаа. Тэрэшэлэн Ольга Новаркинагай гоёор оёһон зүйлнүүд эльгээгдэнхэй.

Гэбэшье, республиканска выставкын комитедэй муугаар хүдэлһэн дээрэһээ, олон тоото урашуул, дархашуул республиканска болон РСФСР-эй выставкэдэ хабаадалсангүй үлэшэһэниинь гэмшэлтэй. Энээнһээ шалтагаалан Москвада нээгдэхэ выставкэдэ буряд арадай энэ искусство тон дутуугаар харуулагдахань гээшэ.

Нарин урлалгын, гоёон шэмэглэлгын искусствода хайша хэрэгээр хандадаг, «тоодоггүй» ябадал эрид усадхагдажа, урашуул, дархашуулай бүтээһэн гайхамшагта зүйлнүүд ажалшадай дунда үргэнөөр тараагдадаг, наймаанда гаргагдадаг болохо зэргэтэй.

Ф. Балдаев, зураглан харуулха искусствын республиканска музейн директор.

Эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэ

Закаменай аймагай «Сталинай зам» колхозой клубые комсомолка В. Шагдурова даадаг юм. Энэ нүхэр клубые даагша болоһонһоо хойшо ажалдаа анхаралтайгаар хандажа, ажалшадай дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри, лекци, хөөрэлдөөнүүдые таһалгаряагүй үнгэргэдэг дээрэһээ колхознигуудтаа хүндэтэй болонхой. Клуб соонь ариг сэбэр, дулаан байдаг. Колхознигууд ажалайнгаа һүүлээр сүлөөтэй сагаа клубтаа ерэжэ үнгэргэдэг байна. Тэдэнэр шатар табиха, бильярдаар наадаха, танца, ёохор хатарха дүүрэн аргатай болонхой.

Мүн уранһайханай самодеятельностиин кружок һайнаар хүдэлнэ. Энэ кружогынь малшадай үдэртэ, Октябриин һайндэртэ, түрэлхидэй суглаанай болоходо нилээд олон уранһайханай концерт харуулаа. Гадна нүхэр Шагдурова шэнэ шэнэ дуунуудай аялгануудые колхозойнгоо залуушуулда, колхознигуудта, һургуулиин һурагшанарта заажа үгэдэг.

Тэрэшэлэн комсомолка В. Шагдурова колхозой библиотекые даагшаар хүдэлхэ зуураа, библиотекэдэ абтаһан шэнэ һони һонин номуудые уншагшадта дурадхадаг юм.

П. Очиров.

Хитадай нүүрһэнэй промышленностиин хүгжэлтэ

Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэхитадай зүблөөн һаяхан Пекиндэ болоо гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна. Мүнөө жэлдэ Хитадта 20 шэнэ ба һэльбэн заһагдаһан шахта ашаглалгада үгтөө. Тэдэ шахтануудта хамта дээрээ 6.570 мянган тонно нүүрһэн жэл бүри малтагдаха байна. Жэл бүри 9 миллион тонно нүүрһэ үгэхэ үшөө 22 шэнэ шахта мүнөө баригдажа байнхай гэжэ КНР-эй нүүрһэнэй промышленностиин министр Чэнь Юй тус зүблөөн дээрэ мэдүүлээ.

Шэнэ шахтануудай ашаглалгада үгтэһэнэй, ажалай бүтээсын шууд дээшэлһэнэй ашаар гүрэнэй нүүрһэнэй промышленностиин предприятинууд энэ жэлэй үнгэрһэн арба һарын турша соо 65.460 мянган тонно нүүрһэ малтаа. Энэнь багсаахада үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 17,5 процентээр ехэ байна гэжэ Чэнь Юй тэмдэглээ.

Шахтёрнуудай байдал тухай хэлэхэ зуураа, тэдэндэ зорюулагдан 1.600 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра гүрэнэй зөөреэр баригдаа, мүн салин хүлһэ түлэхэ гуримай энэ жэлдэ хубилгагдаһанай ашаар шахтёрнуудай салин дунда зэргээр 15 процентээр дээшэлээ гэжэ Чэнь Юй мэдээсээ.

(ТАСС).

Жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн Польшын предприятинуудта дэлгэрнэ

ВАРШАВА, ноябриин 28. (ТАСС). Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин «Ехээр, үнэгүйгөөр, һайнаар продукцияа бүтээн гаргадаг болоё» гэһэн уряалаар жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ажалай мүрысөөн республикын промышленна предприятинууд болон барилгануудта дэлгэрнэ.

Оронойнефтиин промышленность жэлэйнгээ түсэб һаяхан дүүргээ. Жэлэй һүүл хүрэтэр нефтянигууд түсэбһөө гадуур 18,5 мянган тонно нефть абаха юм.

Нүүрһэнэй промышленностиие бүхы дээрэнь абаха болоо һаа, түсэбынь дүүргэгдэнэгүй гэжэ «Трибуна люду» газетэ заана. Гэбэшье, түрүү шахтанууд түсэбөө дүүргэхын түлөө үрэ ехэтэйгээр ажаллана. «Матильда» ба «Челадзь» гэжэ Силезиин шахтануудта хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 26-да болзорһоо урид дүүргэбэди гэжэ мэдүүлээ. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 180 мянган тонно нүүрһэ малтажа абаха юм.

Гүрэнэйнгөө түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа Польшын Арадай Республикын бусад олон предприятинууд мэдээсэнэ.

Рис сэбэрлэдэг механизированнэ завод барилга ДРВ-дэ эхилбэ

Рис сэбэрлэхэ механизированнэ түрүүшын заводой барилга Вьетнамай демократическа республикада эхилээ гэжэ Синьхуа агентствын корреспондент һаяхан мэдээсэбэ.

Ханойдохи энэ завод Хитадай туһаламжаар баригдаха юһэн иимэ заводой нэгэн болоно. Эдэ заводууд Хитадһаа абтаһан түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаха юм.

Тус завод ерэхэ жэлэй июльдэ ашаглалгада үгтэжэ, үдэр бүри 180 тонно рис сэбэрлэхэ байна.

Рис сэбэрлэдэг үшөө хоёр заводой барилга 1957 оной январьда эхилхээр хараалагдана.

(ТАСС).

Уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл манай тон шухала зорилго гээшэ гэжэ БКП тоолоно

СОФИ, ноябриин 27. (ТАСС). «Социалистическэ интернационализмын илагдашагүй туг доро» гэжэ гаршагтай редакционно статья «Работническо Дело» газетэ мүнөөдэр толилбо. Һаяхан Пул городто хэлэһэн Титын үгэ соо байһан хэдэн зүйлнүүдые статья хаража үзэнэ.

Венгер арадай тэмсэлэй янза шанар тухай, советскэ сэрэгэй частьнуудай венгерскэ патриодуудта үзүүлһэн туһаламжа тухай, коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд тухай, илангаяа Советскэ Союзай Коммунистическэ парти тухай, мүн эдэ партинууд болон социалистическэ оронуудай хоорондын харилсаан тухай, «социализмые байгуулгада Югославиин зам» гэдэг тухай—энэ мэтэ, зөөлөөр хэлэбэл, гайхамаар зүйлнүүд Титын хэлэһэн үгэ соо бии юм гэжэ газетэ бэшэнэ. Событинууд, мүн социалистическэ оронуудай ба тэдэнэй партинуудай хоорондохи хани харилсаан Титын үгэ соо марксистско-ленинскээр тодорхойлогдонхой гэжэ хэлэхын аргагүй. Бүхы дэлхэйн социалистическэ болон эб найрамдалай хүсэнүүдые нягтаруулан элсүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ бэшэ, харин тэдэ хүсэнүүдые бэе бэедэнь этигэлгүй болгохо, бэе бэеһээнь холодуулха удхатай гэжэ Титын хэлэһэн үгэ тоологдомоор.

Титын хэлэһэн үгые империалистнууд айхабтар ехээр һонирхоо гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Советскэ Союз болон бусад социалистическэ оронууд Югославитай дахин муудалдаха аабза гэхэшүүгээр тэдэнэй номнол идхалгын центрнүүд һэмээхэн хүхинэ гэжэ «Работническо Дело» газетэ тэмдэглэһэн байна.

Социализмын хүсэнүүдые бэе бэеһээнь холодуулан таһалхын тулада уласхоорондын хархис харатан хоротоной аһан шадалаараа оролдожо байһан мүнөө үедэ марксизм-ленинизмын агуу ехэ һургаал заабариие бэелүүлэн, уласхоорондын коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэл ябуулха гээшэ манай эгээн түрүүшын интернациональна уялга мүн гэжэ партимнай, Болгариин бүхы коммунистнууд тоолоно гэжэ статьягай түгэсхэлдэ хэлэгдээ.

Ирано-советскэ харилсаан... тухай

ТЕГЕРАН, ноябриин 28. (ТАС... Иран Советскэ Союз хоё... хоорондохи хилые табиха ба х... лалта оруулха талаар ирано-со... скэ холимог комиссидахи Ира... делегацие толгойлогшо корпу... генерал Джахангбаниин сена... элидхэһэн тоосоон газетэнүүдтэ... лилогдоо.

Иран Советскэ Союз хоёрой х... рондохи хилые табиха, мүн х... лалта оруулха хүдэлмэриин е... хинь дүүргэгдэбэ гэжэ тус тоос... соо хэлэгдэнэ. «СССР-эй деле... хэлсээшье хэхэдээ, мүн хилээ... табихадаа һайн һанаатайгаар ... хэрэй ёһоор хандан ажаллаа. Э... хилэдэ хабаатай асуудалнуудые... жалтатайгаар шиидхэхэдэ «ехэ ... һалаа» гэжэ генерал Джахан... мэдүүлбэ.

Иранай делегацие толгойло... советскэ делегацида баясхалан ... гөө.

Хойто Европын оронуудай коммунистическэ партинуудай зүблөөн

СТОКГОЛЬМ, ноябриин ... (ТАСС). Даниин, Финляндиин, Н... вегиин ба Швециин коммунист... скэ партинуудай түлөөлэгш... зүблөөн ноябриин 25-да, 26-... Стокгольмдо болоо.

Хойто Европын оронуудай ком... нистическэ партинуудай зүбл... дээрэ абтаһан декларацие ... даг» газетэ толилбо.

Тунисай Премьер-Министр... мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, ноябриин ... (ТАСС). Хэблэлэй национал... клуб сайлалга хэжэ, тэрээн дээр... Тунисай Премьер-Министр Ха... Бургиба үгэ хэлээ. «Франц... мүнөө Алжирта бэрхэшээлтэ ... дaлда ороод байна. Тиимэ байда... сэрэгэй хүсөөр усадхажа болохо... юм» гэжэ Премьер-Министр тэм... лэбэ. Буудалга болюулха ту... хэлсээ хэхыень Нэгэдэмэл Нац... дай Организаци Алжирта деж... цияа эльгээхэ ёһотой гэжэ саа... хэлэһэн байна.

«Богоолшолгоһоо сүлөөрхын ... лөө, эрхэ сүлөөтэ нацын нэрэ х... дын түлөө алжирска арад тэмс... гэжэ онсолон тэмдэглээд, колон... лизмын хаанашье байгаа ха... арад зоной ехээр дурагүйдэдэг ... рэһээ, тогтууригүй байдал бии ... ложо, дайн сэрэг боложо бо... юм» гэжэ Бургиба һэргымжэлэн ... лэбэ.

Порт-Саидай хүн зондо Сири туһална

ДАМАСК, ноябриин 28. (ТАС... Ээрхэг түримхэйшүүлэй хар... добтолгоһоо хохидоһон Порт-С... дай хүн зондо туһаламжа үзүү... зорилгоор нэгэ миллион хахад ... рийскэ фунт һомолхо тухай хуул... проект Сириин парламентын засе... ни дээрэ ноябриин 26-да бата... абтаба гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Японой парламентда...

ПЕКИН, ноябриин 27. (ТАС... Токиоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, ... ветскэ Союз Япон хоёрой хоор... дын хани харилсаа гуримшуулха ... хай тус гүрэнүүдэй хамта зохёо... декларацие, мүн СССР Япон х... рой хоорондо худалдаа наймаа ... жөөжэ, али али талада эгээл т... рамжатай гурим байгуулха ту... протокол Японой парламентын д... до палатын тусхай комисси мү... үглөөгүүр нэгэн дуугаар һайш... гаа.

Советско-японско документ... парламентын доодо палатын плен... на заседани дээрэ мүнөөдэр зүбл... хэлсэгдэхэ юм.

ООН-һоо Египедтэ эльгээгдэһэн уласхоорондын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоо

КАИР, ноябриин 27. (ТАС... Уласхоорондын зэбсэгтэ хүсэнүүд... оролсохо 1.500 шахуу хүн Египе... мүнөө ерээд байна гэжэ ООН-... уласхоорондын зэбсэгтэ хүсэнүүд... командалагша генерал Бэрнс ... дүүлбэ.

Ээрхэг түримхэйшүүл Генеральна Ассамблейн шиидхэбэриие тооногүй

КАИР, ноябриин 27. (ТАСС). Ег... педтэ добтолон ороһон бүхы сэр... гүүдые дары түргэн гаргаха туха... шиидхэбэри ООН-эй Генеральна Ас... самблей ноябриин 24-дэ абаһан ба... гаа. Энээниинь ООН-эй бүхы г... шүүд һайшааһан юм. Гэбэшье, ин... формационно агентствын мэдээсэ... нэй ёһоор, Франциһаа сэрэгэй шэн... частьнууд Порт-Саидта ерэжэл бай... на. Информациин управлени ... ушарта дэлхэйн олониитын анхара... хандуулһан мэдүүлгэ толилоо.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АРАДАЙ АЖАХЫН ШЭНЭ ХҮГЖЭЛТЭ*)

Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахын (промышленностиин, транспортын болон хүдөө ажахын), соёл культурын, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, арад зоной ажана байдалайнь табадахи табанжэлэй туршада хүгжэһэн дүнгүүд ба зургаадахи табанжэл соо эдэ һалбаринуудай саашадаа ямараар хүгжэхые уридшалан хараалһан түсэб тухайда энэ номой*) автор тобшохоноор аад, олондо ойлгосотойгоор бэшээ.

Орон доторхи бүхы арадуудай, түрүүшын ээлжээндэ ород арадай үдэр бүри үзүүлдэг туһаламжын ашаар республикын ажахын болон культурын үнгэрэгшэ табанжэлэй үедэ нилээд урагшаа дабшаһан тухай энэ номой түрүүшын бүлэгүүд соо хэлэгдэнэ.

БМАССР-эй арадай ажахын бүхы һалбаринуудта капитальна барилга ехээр хэгдээ. Энэ хэрэгтэ аяар 1200 миллион үлүүтэй түхэриг һомологдон гаргашалагдаа. Энээниие дүрбэдэхи табанжэлэйхитэй жэшэбэл, хоёр дахин ехэ болоно. Арадай ажахын үндэһэ һуури—хүндэ индустри улам хүгжөөгдөө. Манай республикын энергетическэ баялиг улам үргэһэн байха юм. Энэ һалбариие 1950 онойхитой сасуулбал, 1955 ондо 1,7 дахин ехэ болоо. Мүн шулуу нүүрһэнэй, металл болбосоруулдаг промышленность, үнгэтэ металлурги саашадаа хүгжөө. Үнэтэ металлургиин үйлэдбэрилһэн бүхы зүйлнүүдэй хэмжээн энэ үе соо (сасуулагдамал сэнтээр) нэгэ хахад дахин нэмэһэн байна. Ондоогоор хэлэбэл, 1950 онойхиһоо 1955 ондо 1,6 дахин ехэ продукци бүтээн гаргадаг болоо.

Тэрэшэлэн хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд продукци үйлэдбэрилгэеэ табадахи табанжэл соо нилээд ехэ болгоо, шанарыень һайжаруулаа. Жэшээнь, сэмбэ нэхэдэг фабрика продукци гаргалгаяа 2,2 дахин ехэдхээ. Загаһанай промышленность мүн лэ горьтойхон амжалта туйлаһан байна. Үнгэрэгшэ табанжэлэй турша дотор загаһанай продукци 1,6 дахин ехээр абтаа. Республикын промышленна предприятинуудта ажалай бүтээсэ 1,5 дахин дээшэлээ.

Республикын промышленна предприятинууд хүдөө ажахыда—колхозуудта, МТС-үүдтэ горьтойхон туһаламжа үзүүлһэн байна. Промышленна предприятинууднай зернопультнуудые, бульдозёрно элдэб түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргахаһаа гадна, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилдаг, элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангадаг байха юм.

Малажал хүгжөөхэ, илангаяа хонин үсхэбэрилхэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. 1945 онһоо 1955 он хүрэтэр гэхэ гү, али үнгэрэгшэ арбан жэлэй туршада хонидой тоо гурбанһаа үлүү дахин олошорһон байна. 1955 ондо элдүүрин газарай 100 гектар бүридэ 67 килограмм нооһон абтаа. 1954 ондо тиимэ талмайһаа 56 килограмм нооһон абтаа һэн. Зарим колхозууд бүришье ехэ нооһо хайшалжа абанхай. Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо хонин бүриһөө 4 килограмм нооһон хайшалагдаа. Республикымнай бүхы колхозуудта һү һаалгын дунда жэшээнэй хэмжээе абаад үзэбэл, 1950 ондо үнеэн бүриһөө 388 литр һүн һаагдаһан аад,1955 ондо 725 литр хүрэтэр дээшэлһэн байна.

Зарим түрүү һаалишад, жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Д. Д. Цырендоржиева үнеэн бүриһөө 5197 литр хүрэтэр һү һаагааһэн. Манай колхозууд үнгэрэгшэ табанжэл соо эмхидхэлэй-ажахын талаараа нилээд бэхижээ. Колхознигуудай дунда ажалай журам улам һайжараад, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэдэг болоо. Ажалта үдэрнүүдтэ ехэ түлөөһэн үгтэдэг болонхой.

Тиигэбэшье, хүдөө ажахыда, илангаяа республикын гол ажахы болохо малажал хүгжөөлгэдэ тохёолдоһон ехэхэн дутагдалнуудые номой автор тон зүбөөр тэмдэглэнэ. Хонидые олоор үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга боломжоёо хүсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ шаданагүйбди гэжэ тон зүбөөр заана. Үнгэрэгшэ хоёр жэлдэ (1954—1955 онуудта) хонидой тоо миин 13 процентээр нэмээ. Хониднай ашаг шэмэ багаар үгэнэ. Зарим аймагуудай колхозууд элдэб үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилдэг байха юм. Адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хангаха асуудал үшөөл хүсэд шиидхэгдээдүй байһаар.

Мүн тэрэшэлэн манай эндэхи олохон колхозууд орооһото ба бусад культурануудай элбэг баян ургаса хангаһагүй гэжэ автор зүб тэмдэглэнэ.

***

Нүхэр А. Г. Туйск номойнгоо һүүлэй бүлэг соо Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахын зургаадахи табанжэлэй туршада хүгжэхэ арга боломжо тухай тодорхойгоор тогтон бэшэнэ. Зургаадахи табанжэл соо шэнэ шэнэ электростанцинууд баригдаха юм. Мүн хуушан электростанцинууд һэргээгдэхэ, үргэдхэгдэхэ байна. Республикын территори дээрэ олдоһон шулуу нүүрһэнэй баян запас—энэ промышленностиие саашаданьхүгжөөхэ шухала нүхэсэл болоно.

Манай республикын ой модоной промышленность бүришье ехээр хүгжэхөөр хараалагдана. Республикымнай территори дээрэ 1,5 миллиард кубометр модоной запас бии. Барилгын модоор элбэг газарнуудые ашаглахада, модо бэлэдхэлые бүри ехээр хүгжөөхэ арга олгоно.

Номой автор хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ арга боломжыемнай тодорхойгоор харуулна. «Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа, ургасыень дээшэлүүлхэ зэргээр орооһо таряа элбэг ехээр хуряажа абаха, элдүүриин газарай 100 га бүридэ малажалай продуктнуудай хүртэсые ехэдхэхэ» гээшэ хүдөө ажахые саашаданьхүгжөөлгын гол шухала зорилго болоно гэжэ номой автор заана. Колхозуудай ниитын ажахые хүгжөөн, МТС-үүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха, хүдөө ажахыда түрүү техникэ ба агрокультура дэлгэрүүлхэ ёһотойбди гэжэ бэшэнэ. Ойрын хэдэхэн жэлэй туршада БМАССР-най ороной зүүн зүгтэхи малажалай томохон база болохо ёһотой. Республикын колхозууд ба совхозууд зургаадахи табанжэл дотор һү, мяха ба нооһо хоёр хахад—гурба дахин ехээр абаха ёһотой болоно.

Тиигэбэшье, нүхэр А. Г. Туйскын зохёоһон номой дутагдалнуудтай байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Колхозуудай үйлэдбэрилдэг продукциин өөрынь үнэ сэн оройдоо харуулагдаагүй. Хүдөө ажахыдахи ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудал орхигдошоо. Манай экономидо гол шухала эдэ асуудалнуудай анхарагдангүй орхигдошоһон ушар А. Г. Туйскын «Бурят-Монголой арадай ажахын шэнэ хүгжэлтэ» гэһэн номой ехэхэн дутагдал болоно. Тэрэшэлэн республикын хүдөө ажахын гол һалбари — хонин ажал, колхозуудтахи барилга, илангаяа малажалай барилга тухай бэшэгдээгүй байһаниинь гэмшэлтэй.

С. КОНОВАЛОВ.

*) **А. Г. Туйск.** «Бурят-Монголой арадай ажахын шэнэ хүгжэлтэ». Бурят-Монголой номой хэблэл. 1956 он.

Редактор Д. Э. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27 37 отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14 культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00622. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6999.